

Бібліотека Уманського національного університету садівництва

Безцінний скарб залишений нащадкам

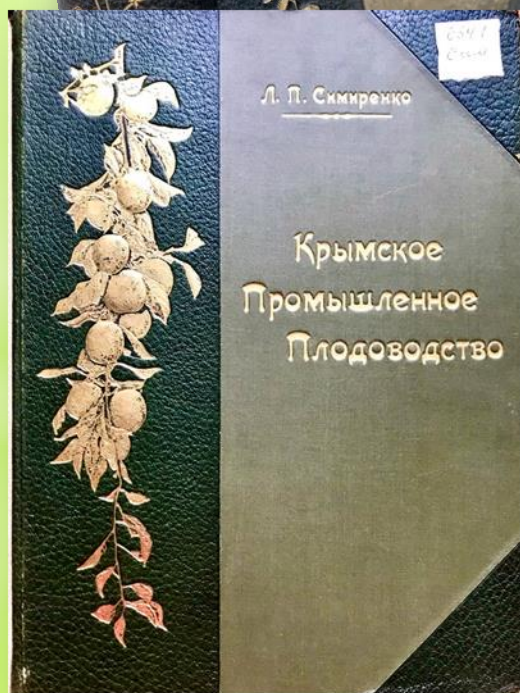
*до 110 річниці виходу книги «Кримське промислове
плодівництво» Л.П. Смирєнка*

Підготувала:
Наталія Михайлова, провідний бібліотекар

м. Умань, 2022 рік

«Кримське промислове садівництво» унікальна наукова праця з плодівництва всесвітньо відомого вченого Л.П. Симиренка. Видання було випущене у 1912 році на кошти спільноти садівників. Згодом це дослідження стало бібліографічною рідкістю, воно є науковим підмурком і для сучасного садівництва.

Перевидання «Кримського промислового садівництва» було здійснено напередодні 150-річного ювілею Л. П. Симиренка у 2001 році за рішенням Верховної Ради та Ради міністрів Автономної Республіки Крим на бюджетні кошти Автономної Республіки Крим.

Важливий період у житті та науковій діяльності Л. П. Симиренка пов'язаний з Кримом та вивченням ним кримського плідництва. Вчений уперше ступив на кримську землю в серпні 1888 року. Перебування в Криму Лев Платонович присвятив вивченню садівництва, знайомству з власниками садів, вивчав побут і звичаї кримських татар, греків, караїмів, кримчаків.

Л. П. Симиренко—„Кримское промышленное плодководство“.

Таблица 2.

Курорт „Суукъ-су“ г-жи Соловьевой.

Л. П. Симиренко—„Кримское промышленное плодководство“.

Таблица 15

Байдари. Церковь А. Г. Кузнецова „Форось“.

Гурзуфъ въ началѣ XX вѣка.

По фотографии В. И. Соколовой въ Алушкѣ.

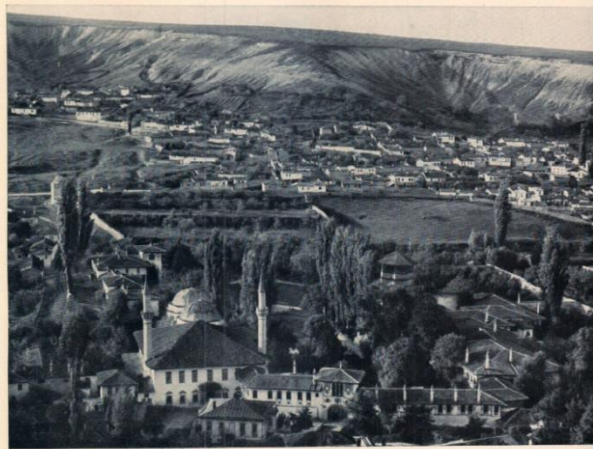

Сборъ урожая плодовъ Кандиль сипала въ саду В. В. Таюрскаго.

Пізніше, вже будучи визначним вченим, він із вдячністю напише: «Крим і передусім Південній берег, з його морем, небом та сонцем, завжди викликають у мене захоплено-піднесений, зворушливий настрій».

Л. П. Силиренко—„Кримское промышленное производство“.

Таблица 3.

Бахчисарай.

Ялта. (Общий видъ съ восточной стороны.)

Л. П. Силиренко—„Кримское промышленное производство“.

Таблица 14.

Видъ съ моря на Алупку и Ай-Петри.

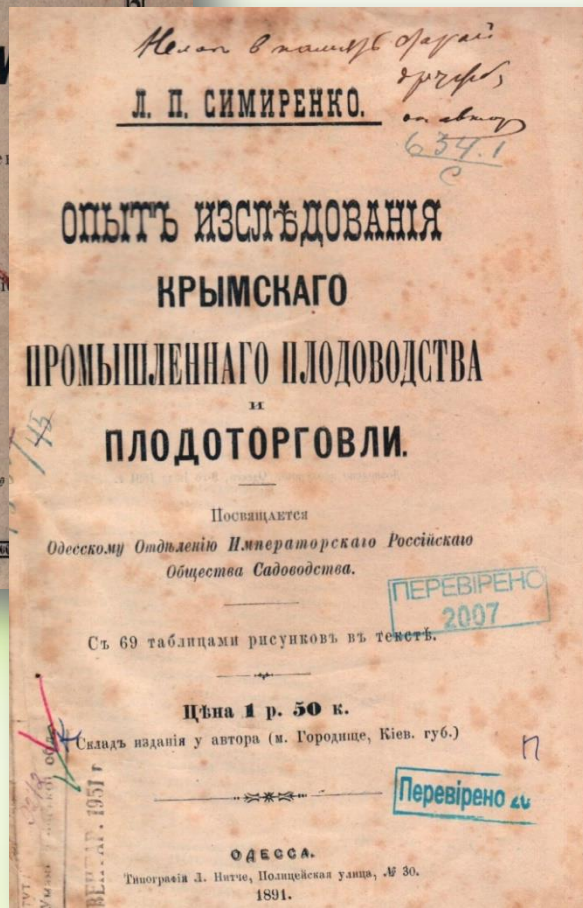
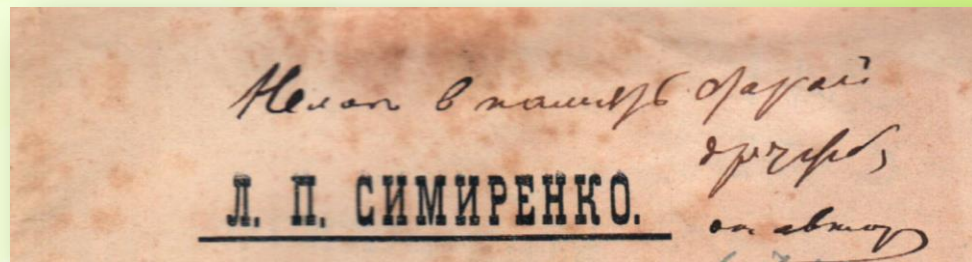
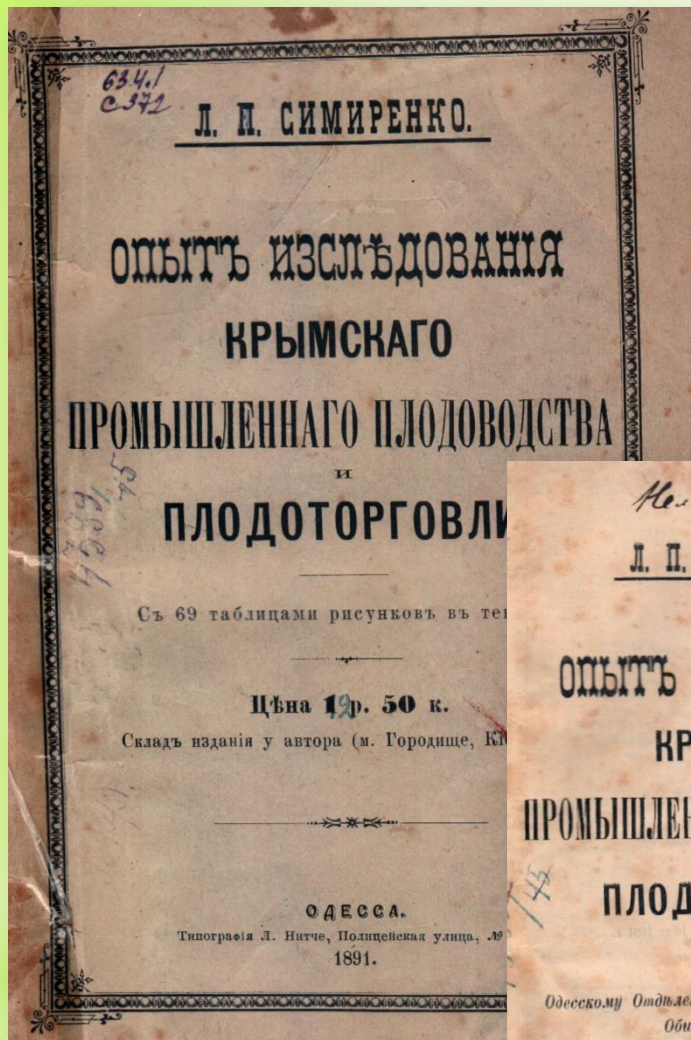
Л. П. Силиренко—„Кримское промышленное производство“.

Таблица 21.

Верхній паркъ въ Алупкѣ.

По фотографіи В. И. Сосновина из Алупки.

1891 року Л.П. Симиренко видає першу велику працю, яка узагальнює багаторічні дослідження, — «Досвід дослідження кримського промислового плодівництва». У праці аналізується стан садівництва в Криму, розглядається організація кримської плодоторгівлі, питання економіки, плодівництва, збирання врожаю, наводяться описи найпоширеніших сортів плодових культур, вивчаються проблеми догляду за плодовими деревами.

Видання зберігається у музейній кімнаті бібліотеки і має дарчий напис Лева Платоновича Симиренка.

«Задачей русскаго плодoвoдa должна быть забота о *вумаризировани* плодoвъ, о производствѣ массы хорошаго фрукта и по цѣнамъ сходныхъ для *большой публики*.»

Вмѣсто предисловія.

Нѣсколько лѣтъ тому назадъ насъ обуяла плодoсушильная лихорадка и въ извѣстныхъ кругахъ только и рѣчи было, что объ огневой сушкѣ. Тогда-же покупались дорого-стоющія печи, дѣлались эксперименты, Министерство Государственныхъ Имуществъ устраивало въ разныхъ пунктахъ публичные опыты усовершенствованной сушки, спеціальныя-же журналы посвящали этимъ вопросамъ пространныя статьи, однимъ словомъ вездѣ и всѣ въ разныхъ падежахъ склоняли несчастное слово «*плодосушеніе*», этотъ звукъ висѣлъ въ воздухѣ и, какъ это обыкновенно у насъ бываетъ, въ концѣ концовъ и очень скоро всё это «*плодопло*», — пароксизмъ лихорадки прошелъ... — Уже тогда меня удивляла эта сушильная горячка, такъ какъ полезную примѣнимость ея у насъ я могъ признать лишь съ оговорками, ибо не могъ согласить мысли о необходимости ея широкаго примѣненія съ господствующей у насъ обыкновенно дороговизной свѣжихъ плодoвъ. Въ самомъ дѣлѣ: *хорошіе фрукты и до сихъ поръ не составляютъ предмета общаго и постояннаго потребленія и, кромѣ лѣтней поры, бываютъ доступны лишь болѣе состоятельнымъ классамъ.* Чѣмъ-же это объяснить и какъ разобраться въ этомъ противорѣчьи? — Приходится сознаться, что плодосушеніе можетъ быть у насъ ко двору лишь въ годы очень богатыхъ урожаевъ, такъ какъ въ нашихъ садахъ бываетъ обыкновенно слишкомъ много раннихъ («*яровыхъ*») сортовъ, которые быстро сѣбуютъ и портятся, притомъ не выносятся далекой перевозки, а потому продаются полчасъ дешевле пареной рѣпы. Плодосушеніе будетъ также у мѣста въ садахъ очень отдаленныхъ отъ крупныхъ центровъ сбыта и, притомъ лишенныхъ хорошихъ путей сообщенія. Это все безспорно, но намъ приходилось не разъ слышать утвержденія будтобы мы въ сущности очень богаты плодами, но что высокія

дѣній, не стѣсняясь ни формой, ни тѣмъ, что онѣ, быть можетъ, вынесены изъ сферы узкаго наблюденія отдѣльнаго района или сада. Все это послужитъ для пополненія и исправленія слѣд. изданія книги, если ему суждено будетъ осуществиться. Всякія свѣдѣнія прошу сообщать мнѣ, адресуя такъ: м. Городище (Кіевской губ.) Льву Платоновичу Симиренко.

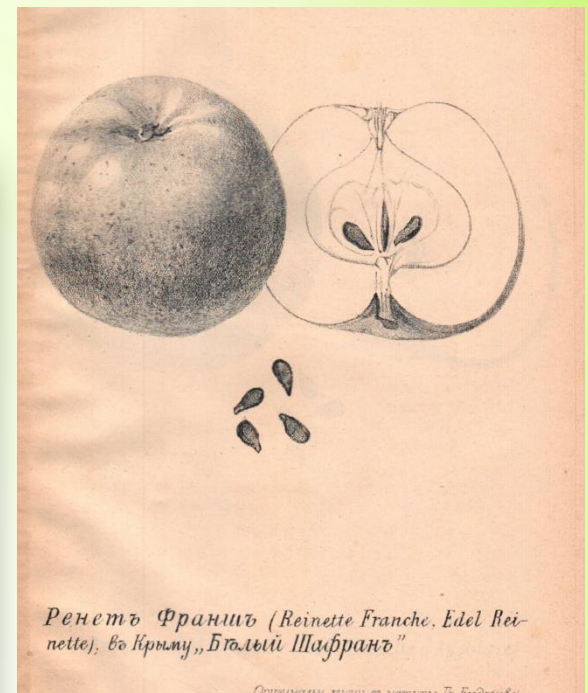
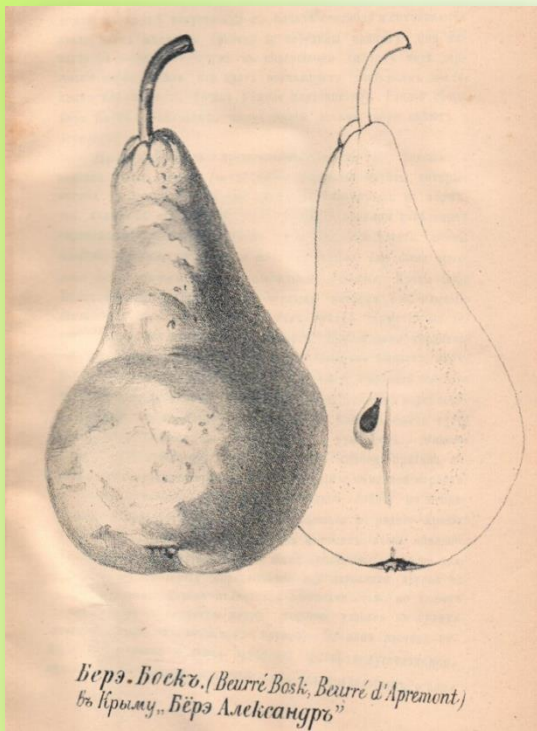
Рисунки, иллюстрирующіе текстъ, частью оригинальныя, будучи сдѣланы съ природы *ad hoc*, частью, въ тѣхъ случаяхъ когда не было подъ руками необходимыхъ плодoвъ, являются копіями съ лучшихъ оригиналовъ западныхъ помологій.

Л. П. Симиренко.

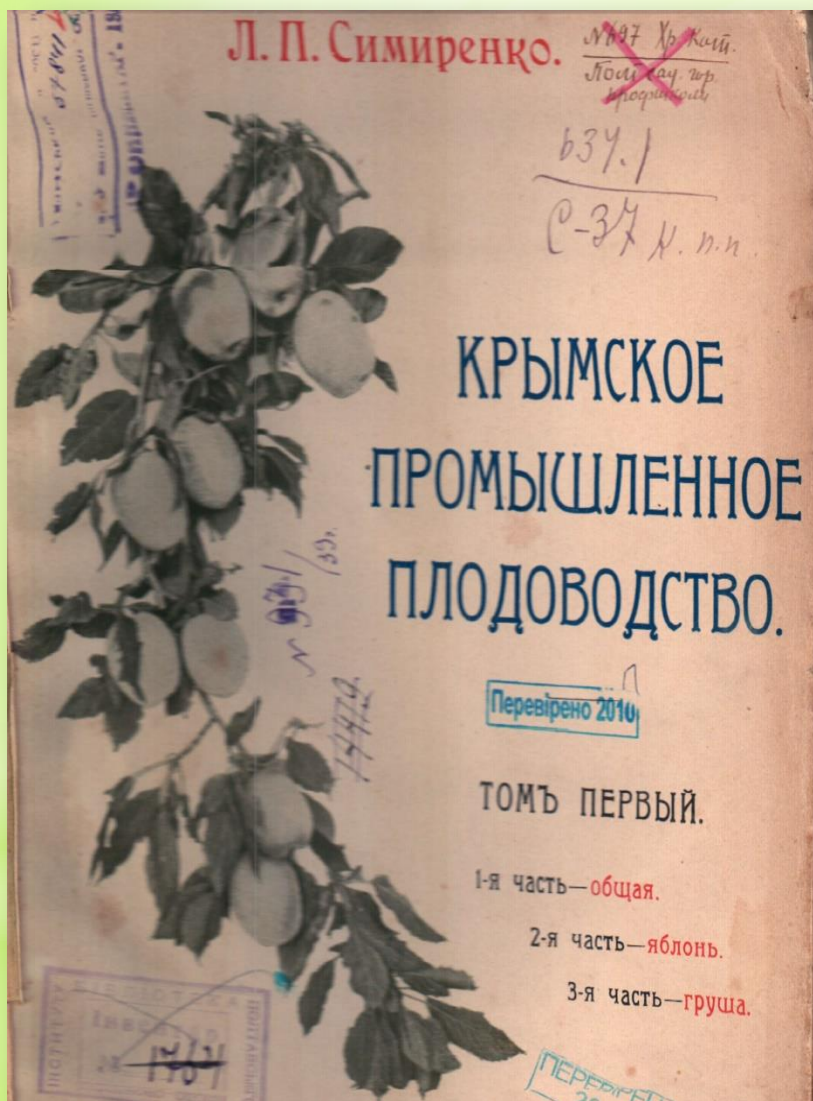
Городище (Кіевской губ.)

23 декабря 1890 г.

Книга була написана на рідній землі, яка надихала вченого на наукові здобутки. Про це свідчить напис у передмові: «Городище (Кіевской губ.) 23 декабря 1890 г.»

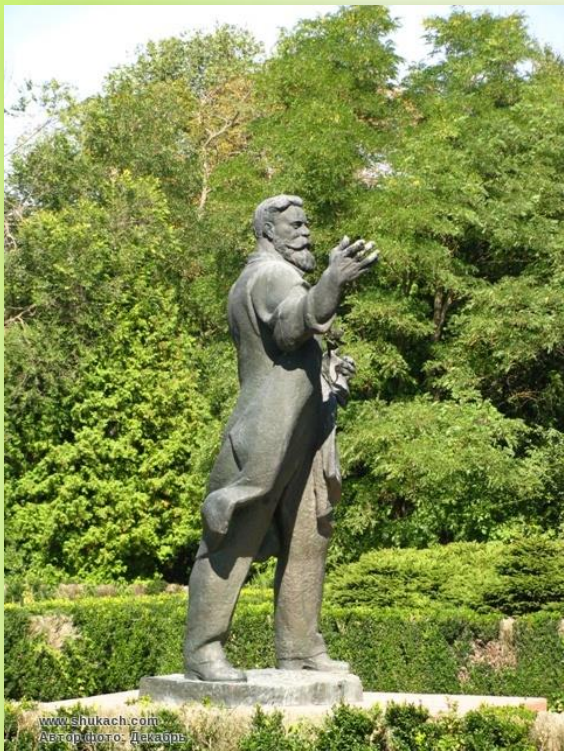
У виданні «Досвід дослідження кримського промислового плодівництва» наводились описи найпоширеніших сортів плодових культур, вивчались проблеми догляду за плодовими деревами. Текст супроводжує бездоганно виконаний ілюстративний матеріал.

«Кримське промислове садівництво» Лева Симиренка побачило світ у 1912 році.

Перший том видання нараховував 746 сторінок, на яких було детально описано 60 сортів яблуні та 75 сортів груші.

У 1913 році автор праці отримав Золоту медаль Французького національного товариства садівників, Велику золоту медаль імені Стевена на Всеросійській виставці плодівництва та Велику золоту медаль на міжнародній виставці 1914 року.

Книга була написана на землі сучасної Черкащини. Про це свідчить напис у передмові: «Городище Київської губ., Черкаського уезда, 20 декабря 1911г.»

ОТЪ АВТОРА.

Я более чѣмъ равнодушенъ къ Крыму, къ его днямъ картинамъ природы, къ его горамъ, къ его воздуху... Съ нимъ у меня связано много самыхъ светлыхъ переживаній, и при каждомъ новомъ посѣщеніи этого чуднаго края я оказываюсь опять и опять во власти какихъ-то жгуче опяляющихъ ощущений, какъ и въ самый первый прїездъ туда.

Крымъ и особенно Южный берегъ съ его моремъ, небомъ и солѣмъ всегда вызываютъ во мнѣ какое-то восторженно-приподнятое, волнуемое настроеніе, и я повторяю вмѣстѣ съ другими юрчанимъ другомъ этого юга, съ Евгениемъ Марковичемъ: „Кто дышитъ Крымомъ, тотъ дышитъ радостью жизни, поэзіи, долголетіемъ. Спѣшите же уходить въ Крымъ, кто можетъ, кому еще время“...

Прїехалъ же я туда усталый, съ издерганными нервами. Но тутъ незамытно, какъ бы по волшебству, тяжелое прошлое стало застилаться туманомъ забвенія и явились бодрое, умифотворяющее настроеніе и жажда деятельности. Я тогда весь ушелъ въ изученіе мѣстной природы и садоводства, плодомъ чего были рядъ журнальныхъ статей, а затѣмъ и первое изданіе настоящаго труда (въ 1891 году).

Попалъ я въ Ялту впервые въ августѣ 1888 г. и прямо поодъ дружески-радужный кровъ Анны Владиміровны Дмитріевой, мужъ которой, В. Н., пользовался тамъ въ теченіе нѣсколькихъ десятковъ лѣтъ завидной популярностію и какъ врачъ, и какъ общественный дѣятель. Живя въ кругу этой интеллигентной и простой семьи, я исподволь знакомился съ Южнымъ берегомъ, принимая длинныя экскурсіи по всемъ его направленіямъ, и чѣмъ я больше осваивался съ краемъ, тѣмъ глубже къ нему привязывался, такъ что сейчасъ онъ мнѣ не менее дорогъ и любъ, чѣмъ природному крымчаку. Тамъ, въ Крыму, я не чувствую себя ни чужакомъ, ни постороннимъ, я принимаю горячо къ сердцу его интересы и тутъ я какъ бы обрѣлъ свою вторую родину.

Въ тотъ уже прїездъ у меня завязались прочныя отношенія и со многими лицами, такъ или иначе причастными къ мѣстному садоводству и виноградарству. Де. Н. Н. приняли на себя заботы и отвѣтственность по осуществленію...

Этихъ уважаемыхъ общественныхъ дѣятелей ожидаетъ за ихъ немалый трудъ лишь одна платоническая награда, заключающаяся въ сознаніи принесенной ими посильной пользы общему дѣлу, меня же они сдѣлали своимъ неоплатнымъ должникомъ... и мнѣ остается только просить моихъ дорогихъ кредиторовъ принять отъ меня сердечное спасибо.

Закончу это столь же обязательное, какъ и длинное вступленіе извиненіемъ передъ гг. подписчиками въ томъ, что первый томъ моей работы выходитъ въ свѣтъ съ такимъ большимъ опозданіемъ. Независимо отъ причинъ, обусловившихъ этотъ фактъ, но лежащихъ внѣ меня и моей компетенціи, есть еще и слѣдующія: предполагалось, что первый томъ будетъ заключать около 25 печатныхъ листовъ текста, благодаря же вставкѣ новыхъ главъ въ общей части и благодаря весьма многимъ значительнымъ дополненіямъ въ готовый текстъ, количество это возросло до 47; корректуры держалъ самъ авторъ, притомъ не одну, а порою 5—6, а на это, по условіямъ работы и благодаря отдаленности Москвы, гдѣ печаталась книга, нужно было не мало времени. Это же все, въ своей совокупности, если и не извиняетъ меня, то по крайней мѣрѣ объясняетъ причину происшедшей задержки.

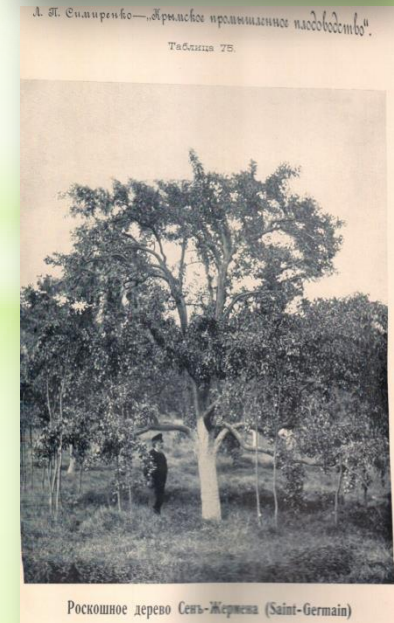
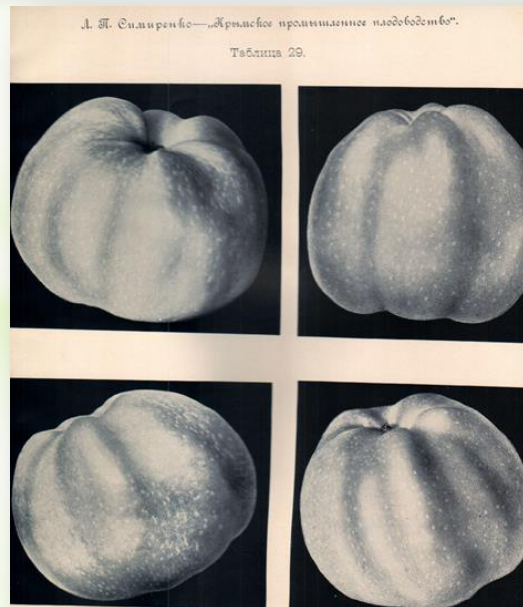
Левъ Самиренко.

Городище, Київской губ., Черкаскаго уезда,
20 декабря 1911 г.

Книга «Кримське промислове садівництво» зробила переворот у фаховій літературі. Вона стала підручником для кількох поколінь вітчизняних плодоводів і одночасно еталоном, для багатьох авторів, які писали книги з питань плодівництва.

Текст видання супроводжують багаточисленні фотографії та малюнки.

Картина уборки груш в Алушть.

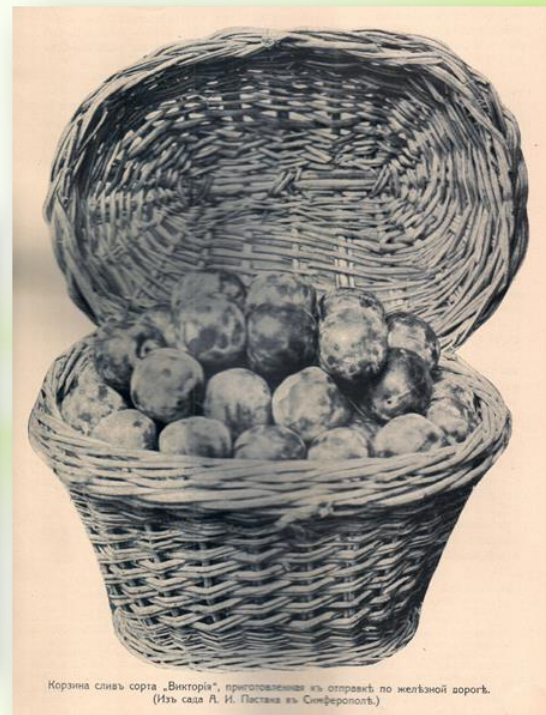
Заворачивание уже отсортированных яблоков в бумагу.

Укладка плодов в ящики.

Обтяжка обручами готовых ящиков с плодами.

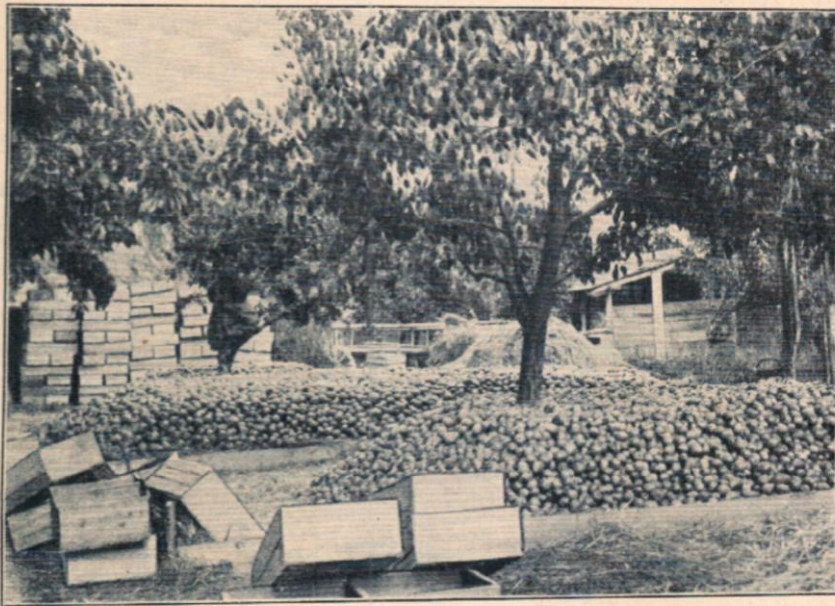
Корзина слив сорта «Виктория», приготовленная в отряде по железной дороге.
(Из сада А. И. Пастака в Симферополь.)

Молодое дерево Красного зимнего кельайки въ „Мушкетъ“ И. Л. Семенова.

Заколачиваніе готовыхъ ящиковъ съ плодами.

Видъ фруктовой пристани въ Алуштѣ.

Дерево Зимней леханки съ урожаемъ въ алуштинскомъ саду Д. В. Капустина.

Лев Симиренко в період роботи над «Кримським промисловим плодівництвом»

«Симиренківські праці високо оцінили сучасники вченого ще у 80-ті роки ХІХ століття. Вітчизняна садівнича наука упродовж ХХ століття розвивалась за Симиренком.

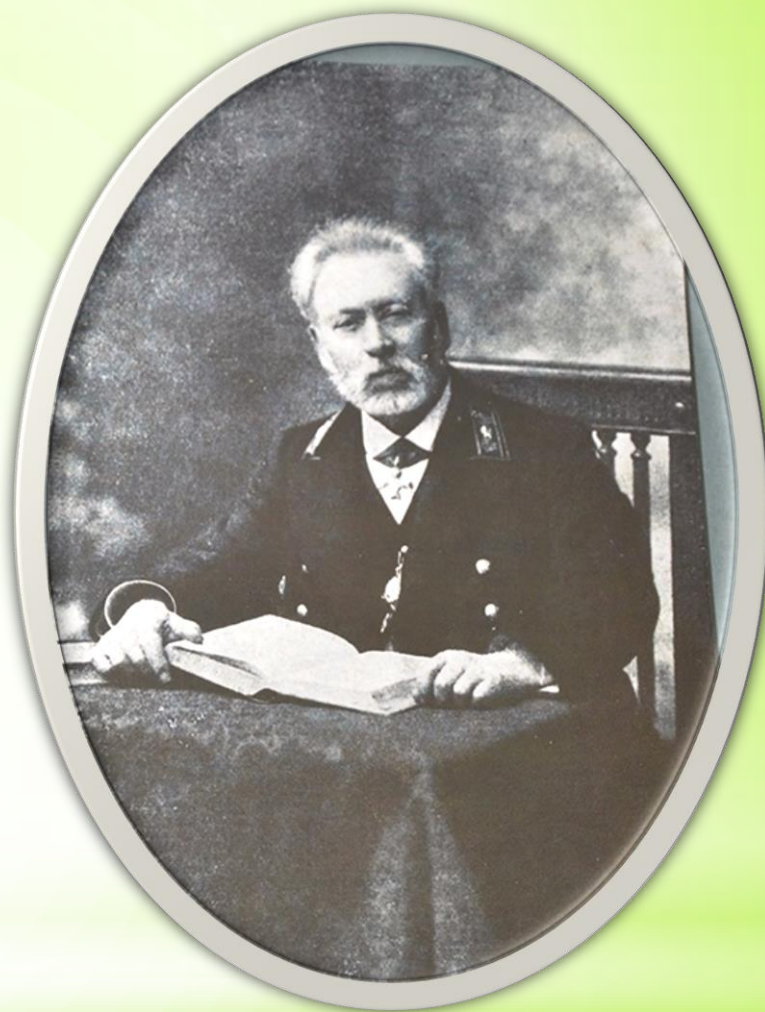
Після виходу у світ І-го тому «Кримського промислового плодівництва» французькі вчені у 1912 році збирались перекласти книгу в своїй країні. Ректор Ізмірського університету з Туреччини Фіркет Шуркмен, ознайомившись в Криму із симиренківською працею у червні 2003 року, загорівся ідеєю її перевидання турецькою мовою. Відстань між намірами французьких і турецьких учених вкладається у столітній проміжок, а науковці продовжують цікавитись невмирущою працею видатного українського вченого. Мабуть, саме ця праця і є мірилом справжньої науки».

П.В. Вольвач, академік УЕАН, дійсний член НТШ,
симиренкознавець, лауреат премії ім. Л.П. Симиренка
НАНУ

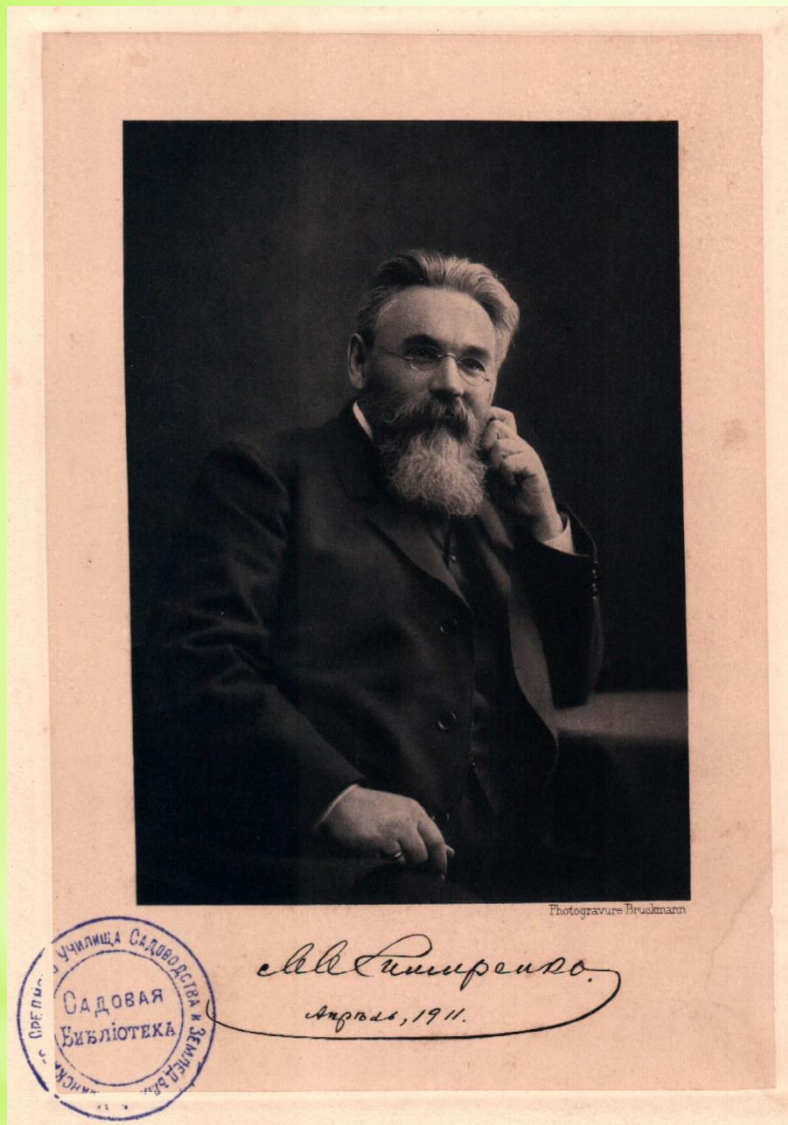
«... В руках не только крымского, но и вообще южного плодоводства это издание послужит и руководством, и справочной книгой, и, наконец, источником наслаждения, доставляемого изяществом слога, образностью изложения и художественным исполнением всего, что иллюстрирует книгу. В каждой библиотеке труд А. П. Симиренко станет богатым приобретением; он будет драгоценным подарком и премией для труженника в плодовом саду, лишенного средств на приобретение этого издания.

Счастлива страна, в которой живут и работают такие труженники, каким является А. П. Симиренко...»

З відгуку на працю «Крымское промышленное плодоводство» секретаря Російського Імператорського Товариства садівництва, генерала Василя Гомілевського, 1912 р.

Василь Гомілевський

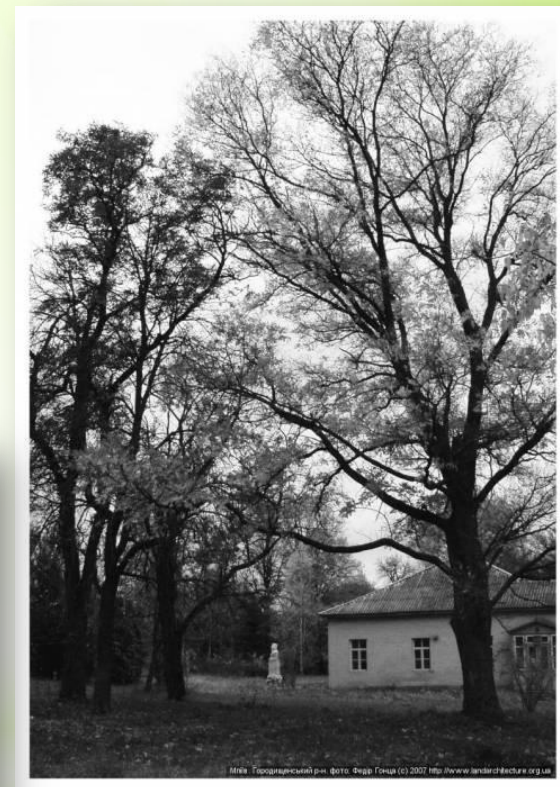

«Унікальним прикладом наукового довголіття у царині прикладних природничих наук є фундаментальна праця всесвітньо відомого українського ученого-садівника та помолога Л. П. Симиренка «Кримське промислове плodівництво». Доля цієї безсмертної праці виявилася такою ж трагічною, як і доля самого геніального науковця. Він став однією з перших жертв кривавого більшовицького терору проти української інтелігенції, розпочатого за прямою вказівкою кремлівських злочинців Леніна, Троцького та Дзержинського у перші роки встановлення тоталітарного режиму в Україні».

П.В. ВОЛЬВАЧ, академік УЕАН, дійсний член
НТШ, симиренкознавець, лауреат премії ім.
Л.П. Симиренка НАНУ

Перше видання «Кримського промислового плodівництва» Л.П. Симиренка зберігається у фондах бібліотеки нашого університету.

Лев Платонович Смиренко створив на батьківщині плодовий розсадник, в якому зібрав більше 3 000 сортів ягідних і плодкових культур, до 1 000 сортів троянд та більше 300 хвойних порід.

Садиба Смиренків

Експозиція присвячена пам'яті Л. П. Симиренка у музейній кімнаті бібліотеки Уманського національного університету садівництва.